

Написано от Христо Христов
Четвъртък, 31 Август 2017 18:49

По време на принудителното изселване на българските граждани от турски произход от България в Турция през лятото на 1989 г. тоталитарният комунистически режим им е давал два часа да си съберат багажа преди да напуснат родните си къщи в посока ГКПП Капитан Андреево.

Това са разбрали западни дипломати по време на т. нар. Голяма екскурзия, принудила около 360 000 мюсюлмани да напуснат родината си в резултат на реакцията на Живковото управление след масовите мирни протести на турците през май 1989 г. срещу „възродителния процес”.

Информацията, с която са разполагали различни западни дипломати в НРБ за наказателната акция на комунистическия режим, достига до нас от архивите на ДС.

Репресивният апарат на БКП е следял и подслушвал чуждестранните дипломатически служители, включително и казаното или научено от тях за „възродителния процес”.

Сайтът **desebg.com** публикува един такъв документ строго секретна информация на Второ главно управление на ДС относно: Коментари за пътуванията на българи мюсюлмани за Турция.

Той разкрива, че „Голямата екскурзия” продължава да е обект на интерес от чуждестранните дипломати и граждани.

Режимът на БКП давал два часа на изселниците да си съберат багажа при „Голямата екскурзия“

Написано от Христо Христов
Четвъртък, 31 Август 2017 18:49

Така например през лятото на 1989 г. представител на посолството на САЩ е коментирал, че причината за сегашната „депресираща обстановка“ в НРБ е нарушаване на човешките права на мюсюлманите.

Съпругата на английския военен аташе разбрала от разговори с български турци, че им давали само два часа, за да си съберат багажа.

В строго секретната информация са посочени коментарите и на други дипломати и чужденци.

Документът е включен в разширения електронен вариант на сборника [„Държавна сигурност – смяната на имената – Възродителният процес 1986-1990“](#), том 2, на Комисията по досиетата, 2013 г.

18/08/89

СТРОГО СЕКРЕТНО! КОПИЕ

МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ
ВТОРО ГЛАВНО УПРАВЛЕНИЕ - ДЪРЖАВНА СИГУРНОСТ

Reg № 12067.Екз.н...
... 9662. 4. 9. 89

ИНФОРМАЦИЯ
R 2 2 9

ОТНОСНО: Коментари за пътуванията на българи-мюсюлмани
за Турция

Пътуванията на българи-мюсюлмани за Турция продължават да са предмет на обсъждане и коментари от страна на чужди дипломати и граждани.

Завеждащият културната секция в посолството на САЩ Джон Мензис изразил становище, че причината за сегашната "депресираща обстановка" в НРБ е нарушаването човешките права на мюсюлманите - непризнаването им за "малцинство", смяната на имената, забраната да говорят на турски език и изповядват свободно религията си. Според него това довело както до демонстрациите, така и до масовото им заминаване за Турция. Твърдял, че в началото няколко хиляди били изгонени от страната. Същото мнение споделила и Каролайн Звейнцшов, съпруга на английския военен аташе. Тя разбрала от раз-

Написано от Христо Христов
Четвъртък, 31 Август 2017 18:49

2

говор с "български турци", че им давали само два часа срок, за да съберат багажа си.

Мензис изразил неудовлетвореност от проведената на 22 юни т.г. пресконференция в НДК за българо-турските отношения, тъй като "никой не попитал защо тези хора напускат страната и не се опитал да накара българското правителство да признае грешките си в подхода към турското малцинство".

В последно време военните аташета на страните-членки на НАТО проявяват значителен интерес към лицата с възстановени имена, напускащи НРБ, поради което често посещават ГКПП и районите с компактни маси от това население.

Англиският военен аташе Иван Звезгинцов осъществи на 21 юни т.г. пътуване до Турция, а на 29 юни - в Югоизточна България. При първото бе придружен от съпругата си Каролайн и втория секретар по политико-икономическите въпроси в посолството на САЩ Александър Марголис, а при второто - от помощника си Ричард Джеймс и първия секретар по политическите въпроси в английското посолство Майкъл Фрост. Направило му впечатление, че в района вече нямало "голям лагер от българи-мюсюлмани, заминаващи за Турция" и сега се чакало само по два дни, за да се премине през ГКПП.

Военният аташе на Италия Джовани Палини също осъществи пътувания на 29 и 30 юни до Одрин, а на 5 и 6 юли т.г. заедно със швейцарския си колега посети Пловдив, Смолян и Кърджали.

На ежегодната конференция на фирмата "Вагон Ли" в Париж, в която участвували централните и националните директори, представителят за Турция Фикрет Евлиагил споделил, че за неговата страна е голям проблем да приема емигранти при съществуващата безработица.

3

Френските участници изразили мнение, че в България "се действа много меко за ликвидиране на мюсюлманските враждебни демонстрации". Изтъкнали, че и Франция е имала подобни трудности в териториите си в Карибско море и Корсика, но с помощта на военни и полицейски сили сравнително бързо успяла да ликвидира вълненията.

Секретарят на асоциацията "Италия - България", Серджо Сададзари пребивавал в страната ни като гост на Комитета за култура, споделил, че в Италия се провеждала антибългарска пропаганда. Интересувал се от истинското положение в НРБ и се изказал в подкрепа на нашата политика.

Отп. в 3 екз.
№ 1 - др. Танев
№ 2 - ЦОУ за ЦОГ
№ 3 - Отдел 14
Исп.: 14/СЦ
Нап.: Йонова-9318
06.07.1989 г.

ЗАМ.-МИНИСТЪР
НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ
И НАЧАЛНИК НА ВУ
Ген.-лейтенант:
Г. Аначков

Размножено в 3 екз.
№ 4 - др. Дзюба
№ 5 - ЦОУ
№ 6 - Отдел 04

